

Julkisten hankintojen ja investointien päästövaikutukset

Katriina Alhola, erikoistutkija
Suomen ympäristökeskus
katriina.alhola@syke.fi

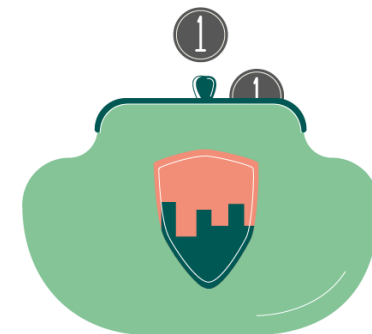
hiilineutraalisuomi.fi

CANEMURE

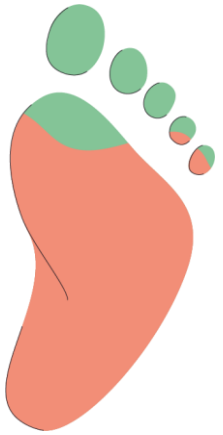
Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kuntien hankinnoilla on merkitystä

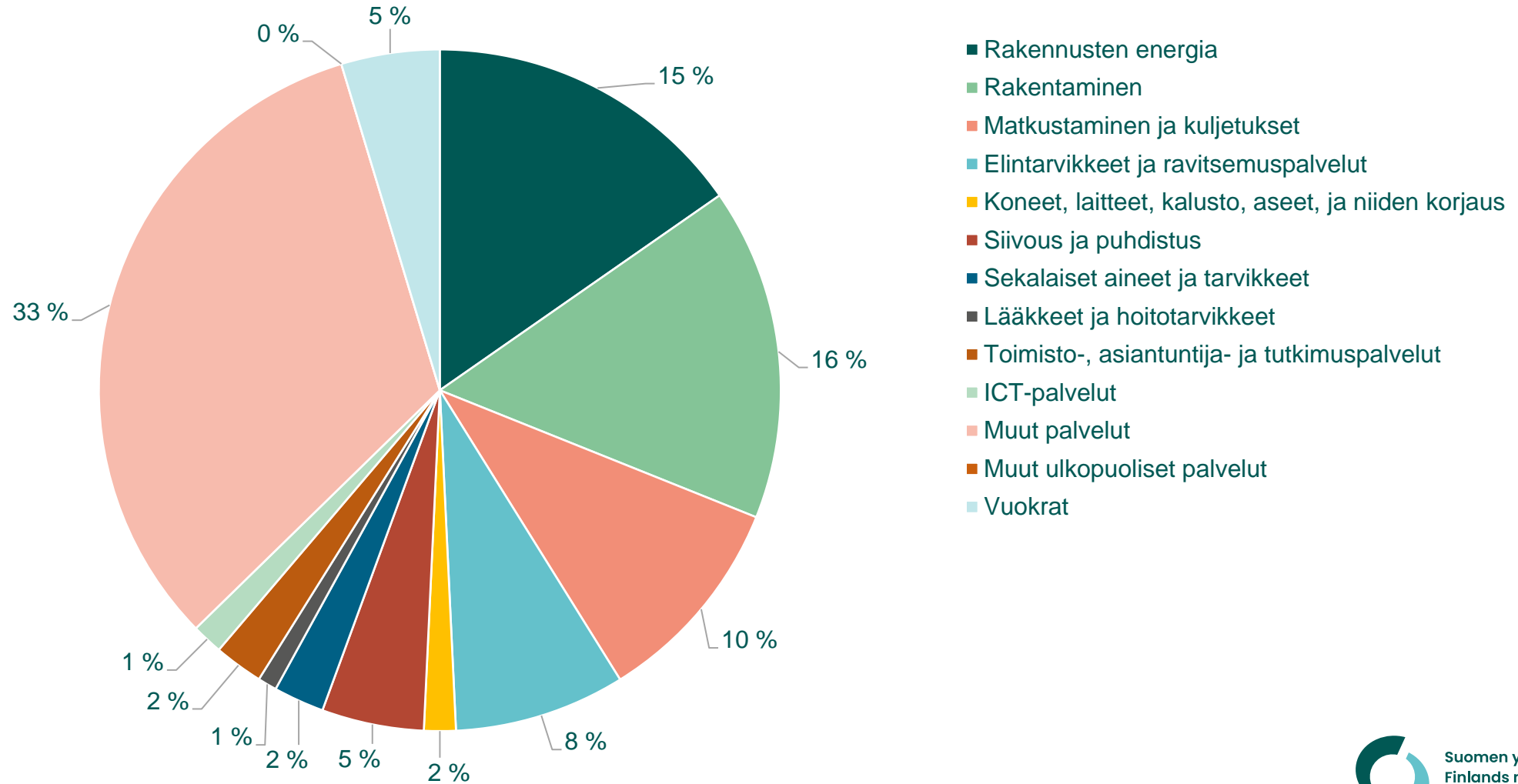
- Yhteiskunnassa tarvitaan nopeita ja merkittäviä toimia päästöjen vähentämiseksi -> hankinnat on konkreettinen keino leikata kuntien päästöjä.
- Kuntatason ilmastotavoitteet voidaan johtaa käytäntöön hankintastrategian ja/tai eri toimialoja koskevien hankintalinjausten kautta.
- Julkisia hankintoja tehdään vuosittain noin 47 miljardilla eurolla. Kuntien osuus niistä on lähes kaksi kolmasosaa.
- Ohjaamalla julkisia hankintoja ja investointeja vähähiilisiin ratkaisuihin voidaan vaikuttaa kestävien ratkaisujen kysyntään markkinoilla.

Hankintojen hiilijalanjälkitieto mahdollistaa toimenpiteiden järkevän kohdistamisen

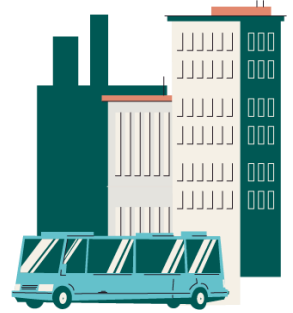
- Hankintojen merkitys kuntien ilmastotavoitteiden veturina vaihtelee tuoteryhmittäin.
- Hankintojen ja investointien hiilijalanjälkeen voivat vaikuttaa myös alueen tai kunnan erityispiirteet.
- Merkittävimpien toimenpiteiden tunnistamiseksi tarvitaan tietoa eri hankintojen hiilijalanjäljestä.
- **Hankintojen kuntakohtainen hiilijalanjälkitieto mahdollistaa:**
 - **ilmastovaikutuksiltaan merkittävimpien hankintojen tunnistamisen**
 - **päästövähennystoimenpiteiden kohdentamisen sellaisiin hankintoihin, joissa on suurimmat päästövähennysmahdollisuudet.**

Kuntien hankintojen ja investointien hiilijalanjälki

Kuva: Karhinen, S.

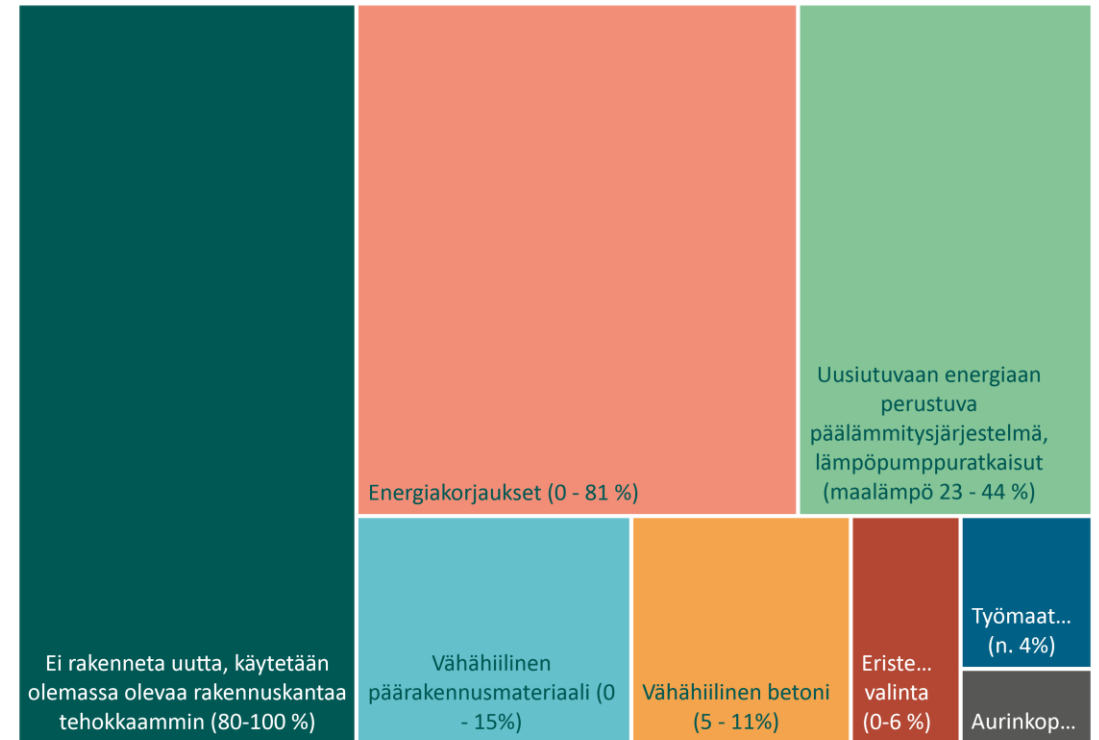
Hankinnoissa ja investoinneissa on paljon päästövähennysmahdollisuuksia

- Parhaiten voidaan vähentää päästöjä niissä hankinnoissa, joissa on olemassa vähähiilisiä vaihtoehtoja markkinoilla, ja joihin voidaan asettaa kestävyttä edistäviä tavoitteita ja todennettavia kriteerejä.
- Energian, rakentamisen ja rakennusten ylläpidon hankinnoissa sekä kuljetuspalveluissa on suuri päästövähennyspotentiaali. Näille hankintaryhmille on olemassa vähähiilisiä ratkaisuja sekä kilpailutuksessa käytettäviä kriteerejä.
- Hankintojen hiilijalanjäljen näkökulmasta tärkeiksi nousevat myös esimerkiksi elintarvikkeet ja ravitsemuspalvelut, siivous ja puhtaanapito, ICT-laitteet ja erilaiset koneet ja laitteet. Myös näiden hankintojen kestävyteen hankkijat voivat vaikuttaa olemassa olevin kriteerein tai esimerkiksi ympäristömerkkien kautta.
- Muut palvelut pitävät sisällään useita hankintakategorioita. Se sisältää myös hankintoja, joihin voi olla hankala vaikuttaa, esimerkiksi asiantuntija, koulutus-, viestintä-, pankki- ja rahoituspalvelut tai muut asiantuntijapalvelut.
- Muut palvelut sisältävät myös kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät sotepalveluhankinnat.

Hiilijalanjälkitieto vähähiilisten hankintojen johtamisen tukena

- Kuntakohtainen hankintojen hiilijalanjälkitieto kertoo tuoteryhmän hankinnan keskimääräisen hiilijalanjäljen ja merkittävimmät tuoteryhmät.
- Lisäksi tarvitaan tuoteryhmäkohtaista tietoa, koska tuotteen tai palvelun hiilijalanjälki voi vaihdella tuoteryhmän sisällä paljonkin.
- Markkinavuoropuhelun avulla hankkija voi kysyä vähähiilisiä vaihtoehtoja ja kannustaa markkinoita niiden kehittämiseen ja tarjoamiseen.
- KEINO-osaamiskeskus on koostanut hyviä esimerkkejä vähähiilisistä hankinnoista sekä tietoa hankintojen päästövähennysmahdollisuuksista. Linkki: [KEINO: Julkisten hankintojen hiilijalanjälki ja vähähiilisyyspotentiaali](#)

Esimerkki päästövähennyspotentiaalista julkisessa rakentamisessa
Lähde: Siiskonen ym. 2022

Lähteet

Kalimo, H., Miettinen, M., Pesu, J., Alhola, K., Nissinen, A., Heinonen, T., Suikkanen, J., Virolainen, V-M., Soukka, R., Kivistö, T., Kasurinen, H., Jansson, M., Mateo, E. & Ünekbas, S., 2021. Hiili- ja ympäristöjalanjälki julkisissa hankinnoissa – Lainsäädäntö ja mittaaminen (HILMI). Valtioneuvoston kanslia, Helsinki. VNK julkaisuja.

KEINO Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskus www.hankintakeino.fi

KEINO: Julkisten hankintojen hiilijalanjälki ja päästövähennyspotentiaali <https://www.hankintakeino.fi/fi/kestavat-ja-innovatiiviset-hankinnat/miten-tehda-kestava-ja-innovatiivinen-hankinta/hankinnan-4>

Merisalo, M., Naumanen, M., Huovari, J., Eskola, S., Toivanen, M., Keskinen, P., Hajikhani, A., Oksanen, J., Rausmaa, S. 2021. Julkiset hankinnat : Kokonaisvolyymi ja datan hyödyntäminen. Valtioneuvoston julkaisuja 46. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163212>

Nissinen, A. & Savolainen, H., eds., Alhola, K., Mäenpää, I., Nurmela, J. & Salo, M., 2019. Julkisten hankintojen ja kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjälki ja luonnonvarojen käyttö - ENVIMAT-mallinnuksen tuloksia. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15en/2019.

Siiskonen S-T., Alhola, K. & Nissinen, A. 2022. Vähähiiliset julkiset hankinnat – Keinoja ja mahdollisuuksia päästövähennyksiin. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 29/2022 <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/345460>

Kiitos!

Katriina Alhola, erikoistutkija
Suomen ympäristökeskus
Katriina.alhola@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

hiilineutraalisuomi.fi

CANEMURE